

בס"ד

רב בית הספר במסיבת הסידור

רב בית הספר משמעותי בחיי בית הספר, ובודאי באירועים מרכזיים כגון: מסיבת הסידור, החומש ובת המצוה.

להלן מספר דגשים לעבודת הרב בהקשר למסיבת הסידור.

באופן כללי:

✓ על הרב להיות מעורב בעריכת התכנית האומנותית

✓ הרב יברך את התלמידים (יש להכין דבר תורה שיעניין את הילדים והמבוגרים

כאחד)

דוגמא:

כיון שמסיבות הסידור בדרך כלל באיזור חומש שמות גיבשנו מעט פסוקים הקשורים לתפילה:

פרשת שמות: שמות פרק ב פסוק כג

וַיְהִי בַּיּוֹמִים הָרְבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שְׁוֹעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה:

פרשת וארא: שמות פרק ח פסוק ה

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפָרְעָה הַתֹּפָאֵר עָלַי לְמַתִּי אֶעֱתִיר לָךְ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלַעֲמָךְ לְהַכְרִית הַצִּפְרִדְעִים מִמֶּךָּ וּמִבְתֶּיךָ רַק בִּיָּאֵר תִּשְׁאָרְנָה:

פרשת בא: שמות פרק יב פסוק לב

גַּם צֹאנְכֶם גַּם בָּקָרְכֶם קָחוּ כֹאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וְלָכוּ וּבִרְכַתֶּם גַּם אֹתִי:

פרשת בשלח: שמות פרק יד פסוק טו

וַיֹּאמֶר ד' אֶל מֹשֶׁה מֶה תַּצְעֵק אֵלַי דִּבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִיפְעוּ:

פרשת יתרו: שמות פרק יח פסוק ז

וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרוֹן ד' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פָּרְעָה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת הָעָם מִתַּחַת יַד מִצְרַיִם:

✓ הרב יהיה מעורב בקבלת ההחלטות על דרכי עריכת המסיבה

✓ הרב יהיה מעורב בבחירת הסידורים

✓ הרב יסייע למחנכת בהכנת התלמידים לקבלת הסידור

במידה ויוחלט לעלות עם התלמידים לירושלים:

✓ הרב יתאם עם הרב שמגיש לתלמידים את הסידור

✓ הרב ילמד את התלמידים על הרב הנ"ל

דוגמאות:

הרב מרדכי אליהו שליט"א: אפשר לספר על הקשר המיוחד עם הבבא סאלי (שאף הציל אותו מפגיעת בריונים שהרב פסק לרעתם) ועוד.

תולדות חיים: הרב **מרדכי אליהו**, הראשון לציון, (הרב הראשי הספרדי) ומנהיג רוחני.

נולד בתרפ"ח בעיר העתיקה בירושלים, לאביו הרב סלמאן, שעלה מבגדאד והיה רב ומקובל. התייתם בגיל 11. את הכשרתו הרוחנית קיבל במספר ישיבות, ביניהן בישיבת פורת יוסף, אצל הרב עזרא עטייה. אחר כך התמנה לדיין בבית הדין הרבני בבאר שבע, והיה הדיין הצעיר ביותר בארץ. אחרי ארבע שנים עבר לדון בירושלים ואחרי חמש שנים נוספות התמנה דיין בבית הדין הרבני הגדול. בשנת תשמ"ג נבחר להיות הרב הראשי לישראל.

הרב לא כועס על אף אחד. גם יהודי שמפריע במתכוון בשיעורים וכדו' – הרב מברך אותו בסוף השיעור.

בשנים האחרונות ידוע כמנהיג רוחני בציבור הדתי לאומי. השפעתו הרבה של הרב אליהו התגברה בשנים האחרונות בזכות הקמתם של עשרות רבות של גרעינים תורניים בכל רחבי הארץ.

ספריו

דרכי טהרה

קול יעקב - סידור.

קיצור שלחן ערוך - הרב מדרכי אליהו

קול צופיך

הרב אליהו שליט"א אמר שיש סגולה שאדם יתפלל ביום חתונתו בסידור הראשון שקיבל בהיותו ילד.

(הרב ארז ישי)

פעם הגיע אליו אשה עם עובר הפוך. הרב אמר לבדוק המזוזות ומצאו מזוזה הפוכה, כשהפכו – נתהפך העובר.

אירע פעם שמישהו דיבר נגד האור החיים והבבא סאלי נידה אותו. ברוב צערו הלך לבכות על הקבר, והנה הוא חולם שילך לרב מרדכי אליהו והוא יסייע בידו, וכך היה.

הלך בשליחות הבבא סאלי להתיר עגונה. הרב שלחו לבנין מסוים, וראה שם מודעת אבל. נכנס והתברר שאחד האבלים יכול להעיד ולהתיר העגונה.

לפעמים הרב מורה בבטחון לא לדאוג – והענין מסודר מעצמו (כגון זכיה במשפט או הפסד נכסים).

ילדה הוטסה במיוחד לחו"ל לטיפול רפואי דחוף במחלה קשה, למרות שהרב אמר שיסעורק אם הם רוצים, והתברר שהכל תקין.

אשה שלא רצתה לקבל גט הרב אמר לה שאמא שלה לא מרוצה, והאמא הגיעה בכלל וציוותה על בתה לקבל הגט.

סלסלה ותרוממך

שורה של חילים חמורי סבר קדמה את פני המשלחת הישראלית. פליהם של חברי המשלחת נבדקו בקפידה והמתח חתך את האויר. לא בכל יום נכנסים אנשים כאלה לארמון של הנשיא באותה מדינה דרום-אמריקאית שעליה אנו מספרים. הנשיא היה ידוע בעריצותו הרבה כלפי כל אזרחיו, והתבלט גם ביחסו העוין ליהודים. לא עבר יום שבו לא נזרקו אנשים לפלא על לא-עול בכפם, לא היה שבוש שלא נעלמו בו אזרחים תמימים לבלי שוב. אם היה מעז אדם להראות סימן קטן, שאפשר לפרשו כזלזול כלשהו בנשיא ובמשטרו, וכל שכן אם היה מהין לחשוב על פגיעה בו - אחת דתו להמית. פחד ואימה שלטו במדינה, והארמון הזה שדר יותר מכל את העצמה השלטונית.

ובכל זאת התארגנה משלחת יהודית-ישראלית לפגישה עם כבוד הנשיא. בראש המשלחת עמד הרב מרדכי אליהו שליט"א, שהיה אז הרב הראשי לישראל, ואליהו נלוו כמובן שגריר ישראל, מתרגמן, ועוד מספר אנשי צוות. כל החבורה נכנסה אל הלשכה, והתישבה אל מול המכתבה המפארת. לאחר דברי נימוסים, הושיט הרב אליהו את מתנתו לכבוד הנשיא - ספר פרקי אבות מתרגם לספרדית. הנשיא עלעל קלות בספר, הודה בנימוס והניח את הספר על השלחן.

השיחה התגלגלה לנושאים שונים. תוך כדי השיחה שלף הנשיא סיגר והחל לעשן. את המאפרה הניח לידו - על הספר. הרב אליהו ראה את המאפרה המנחת על ספר הקדוש, ובאפן טבעי הושיט את ידו, הזיז את המאפרה מהספר והניחה על השלחן.

כל היושבים בחדר נאלמו דום לשניה ונדדמו מ"הצפתו" של הרב, השגריר נעשה לבן פסיד, חברי המשלחת פקרו אצבעותיהם, ושומרי הנשיא כבר התכוננו בלבם לבצוע פקדת הגרוש. הנשיא עצמו לא אמר דבר, אף השיב את המאפרה למקומה הקודם.

"אמר לנשיא שיזיז בבקשה את המאפרה. לא מניחים מאפרה על ספר קדוש!" לחש הרב לשגריר היושב לצדו. "זה... זה... אי אפשר. זה לא בדיוק שיף לומר לו הערות כאלו... הוא ממש לא "אוהב" שמעירים לו הערות כלשהן..." גמגם השגריר. "ובכל זאת - אמר לו שלא יניח את המאפרה. זה ספר קדוש!" התעקש הרב אליהו.

הנשיא קלט את ההתלחשות ודרש מהשגריר לדעת מה אמר הרב. השגריר גמגם משהו, ולא ענה תשובה ברורה. הנשיא דרש מהמתרגמן שיסביר לו את הנאמר. המתרגמן נאלץ לחזור על דברי הרב, ולהפתעת הכל נטל הנשיא את המאפרה והניחה על השלחן.

אף בזאת לא תם הספור. עם סיום הפגישה קם הנשיא ממקומו, תפס את הרב בידו והחל מלווהו החוצה. איש לא הבין את פשר הדבר, ומה טימן בחבו הצעד הזה. האם מתכנן הוא לגררו אישית אל הפלא? או שמא למסרו לידי הקלגסים הממתינים דרך קבע מחוץ לארמון?

אף - מה זה? מהו השטיח האדם הזה שנפרש לרגליהם? ומה פשר משמר הכבוד? עבור מי זה? האם באמת רק לכבוד הרב נעשה כל הכבוד הזה? עד מהרה התברר שהיתה זו פקדתו

המפרשת של הנשיא - לארגן את המשמר במהירות, לפרש את השטיח האדם השמור לראשי מדינות ואנשים נכבדים במיוחד, ולהפריד מהרב בצורה המקבדת ביותר.

הנשיא בכבודו ובעצמו לזה את הרב עד לרכבו, הוא פתח את דלת המכונית של הרב ונפרד ממנו בקנה מידה. לפני שנפרדו בקש ממנו לבוא אליו לפגישה נוספת בטרם ישוב ארצה.

בעבר ימים אחדים התקיימה הפגישה השנייה. הפעם דרש הנשיא שתהיה זו פגישה בארבע עיניים בלבד. לפגישה לא נכנסו לא אנשיו של הנשיא, וגם לא הנציגים הישראליים - רק הנשיא והרב מרדכי אליהו. אפילו המתרגמן נשאר בחוץ, והשנים נאלצו להסתדר איךשהו בכחות עצמם. זמן מה הסתגרו השנים בחדר, ויצאו משם בפנים חתומות. לא הנשיא ולא הרב הסכימו לגלות דבר מה מהנאמר שם, והם נפרדו בלבביות והלכו איש לדרכו. רק לאחר שנים הספים הרב אליהו לספר לבני ביתו מה היה באותה פגישה סודית.

"פרגע שנסגרה הדלת מאחורינו, בעודי תוהה מה מטרת הפגישה, ומדוע נותרנו לבדנו, הפתיע אותי הנשיא. הנשיא המכבד, שפל הארץ רעדה רק לשמע שמו, ירד על ארבע, פרע ברוך לפני ונשק את ברכי! הוא לא הסתפק בזאת, אלא כפף את ראשו ובקש שאברך אותו. לפני שברכתי, שאלתי אותו במה יוכל לעזור לעם ישראל. הוא חשב מעט ואמר שיוכל למכר נפט בזול למדינת ישראל. בקשתי עזרה נוספת, והוא הבטיח שפכלל ינהג בהגינות פלפי גתניו היהודים, ויכבד אותם, את דתם ואת אורחות חייהם. מששמעתי זאת, הנחתי ידי על ראשו וברכתי אותו שיזכה להיות טוב ולהועיל לעם ישראל. הנשיא נרגש מהברכה ונפרדנו לשלום".

כששאל השגריר את הרב במה זכה לכבוד גדול שכזה מהנשיא, הידוע כממזן גדול בענייני מחוות וכבוד לאחרים - לא התרגש הרב אליהו. הוא ענה בפשטות: "הרי כתוב הדבר בפסוק: 'סלסלה ותרוממן' - כלומר: אם תכבד את התורה יכבדו גם אותך. אני לא זכיתי לכבוד כאדם פרטי. אני דאגתי לכבודת של תורה, והאדם העומד מולי ידע להעריך זאת וכבד אף הוא את התורה ואת נושאייה..."

(מפי בן הרב, הרב שמואל אליהו שליט"א, תודה לרב יקהת רוזן)

הרב בדק אתרוג לסוכות לתת להם כשרות ועברו לפניו במהירות. מישוא ניסה לבדוק את הרב והעביר לו אחד פעמיים. הרב אמר לו את זה כבר בדקתי.

ר"מ בישיבה הלך לשאול את הרב שאלה בהלכות שבת וקיבל תשובה. לאחר חצי שנה בא לשאול שוב את אותה שאלה לאחר שחקר עוד קצת ולמד יותר ועיין וכו'. הרב אמר לו אמרתי לך מותר. הרב זכר אותו למרות שלא הכיר אותו היכרות נוספת.
(הרב ברוך אביבי)

הרבנים הראשיים שליט"א - אפשר לספר על השפעתם ותפקידיהם. אפשר לספר על הרב קוק מקים הרבנות הראשית.

הרב אביגדור נבנצאל שליט"א: הרב מקפיד מאוד לכסות את כל ראשו, בבית המדרש כשהוא מעוטר בטלית ותפילין תמידית, ובצאתו מבית המדרש אף בכובע.

באחת הפעמים, הרב שליט"א בא לבקר את תלמידיו מתוך מסירות, בתוך הלבנון. והנה כובעו עף במהלך הנסיעה. אז מה עושים?...

הרב שאל קפל"ד, **כובע פלדה**, למען יכוסה הראש, והמשיך לחובשו כל היום, למרות כובדו ואי נוחיותו, ממש עד סיומו של היום בבית המדרש שבישיבת הכותל...!

נלמד וניישם ממסירותו, התמדתו וענוותנותו של הרב .
(הרב יואל אלנקוה)

הרב מרדכי אלון שליט"א: **הרב מרדכי אלון** נולד בתש"כ הוא מן הבולטים שברבני הציונות הדתית והוא מכהן כיום כראש ישיבת הכותל שבירושלים, וראש התנועה הרוחנית-חברתית מבראשית.

הרב אלון מצליח להעביר רעיונות עמוקים לציבור רחב ומגוון ובשל כך שיעוריו הקבועים, בעיקר בנושא פרשת שבוע, מלאים עד אפס מקום. לאחר שנים של לימוד, שוכתבו חלק משיחותיו על פרשת השבוע ויצאו לאור בסדרת חוברות בשם **תכלת מרדכי**, ולאחר מכן גם בספרים. על חוברות אלו הוא זכה בפרס הרב מימון לשנת תשס"ב. הרב אלון מרבה לדבר בשיחותיו הפומביות וגם לתלמידיו, על הצורך הגדול בכך שהציונות הדתית תהיה גורם שמחבר בין חלקי העם ותדע לתקשר גם עם ציבורים שרחוקים ממנה. כל זאת, בלא לוותר על שום פרט מהאידיאולוגיה הציונית דתית. הוא מעביר שיעורים קבועים בבית הכנסת "ישורון" בירושלים ובמכון ש"י שבאוניברסיטת בר אילן. הוא מעביר מזה שנים שיעורים בערוצי טלוויזיה ורדיו שונים, ביניהם התוכנית הוותיקה בערוץ הראשון, בה הוא משוחח עם אבי רט על פרשת השבוע. לאחרונה ייסד את תנועת **מבראשית** שמטרתה להפגיש ילדים מכל המגזרים עם המקורות היהודיים.

הרב מרדכי אלון הוא בנו של המשנה לנשיא בית המשפט העליון ואח ליסובף והרב בנימין ✓ בזמן קבלת הסידור הרב יכול לשמש מעין מנחה, ולהיות ליד הרב ולסייע.

✓ גם בעת הנסיעה לירושלים יש בתי ספר שעורכים הופעות של התלמידים, וצריך לשים לב שהכל מתאים לרוח ההלכה.

בעת הסיוע בעיר העתיקה נוהגים להביא מדרשות שילוו את התלמידים. מוצע בזה מעין תחליף:

הרב יכול לפגוש את התלמידים בשלושה מקומות משמעותיים:

1. ע"י המנורה. הרב לבוש בגדים לבנים וכאילו ישן. אחד ההורים מעיר אותו ואז הרב מתעורר ואומר:

בוקר טוב ילדים. נראה לי שישנתי כבר זמן רב. מה זה הבגדים האלה. אתם בכלל לא נראים דומים לי.

בעצם, יש לי בגדים מיוחדים כי אני כהן. עוד מעט אכנס לבית המקדש....

רגע, מה עושה כאן המנורה (מביט אל המנורה). תראו איזה יופי. מנורה שעשויה כולה מזהב. ממש מזהב. תראו את הכפתורים, הפרחים והגביעים. הייתם רוצים לעשות קידוש עם גביע כזה? אבל כאן הוא בתוך המנורה. תפקידה של המנורה היא להאיר את הלילות בבית המקדש. מנורה כזו גדולה ויפה. היא מסמלת את התורה, והחכמה. רגע, אבל אני באמת לא מבין מה המנורה עושה כאן. היא היתה צריכה להיות בבית המקדש.

אולי אתם יודעים?

מה, בית המקדש כבר לא קיים? לא יתכן. איזה אסון. הלכתי לישון כשבית המקדש היה קיים. למה זה קרה? (מתחיל לבכות) אני רוצה את בית המקדש. למה הוא נחרב? אה, שנאת חינם...

יש לי רעיון: בואו נחליט שאנחנו אוהבים בחינם אחד את השני, בלי שום סיבה, ואז יבנה בית המקדש.

ועוד רעיון יש לי: אולי נתפלל שיבנה בית המקדש. אתם יודעים להתפלל? אתם מכירים מילים של תפילה?

המחנכת: בודאי. הם אפילו קיבלו היום סידור תפילה.

הרב: באמת? אז בואו נתפלל ביחד שיבנה בית המקדש (פותחים את הסידור) "רצה... והשב את העבודה לדביר ביתך"...

ב. במדרגות ליד ישיבת פורת יוסף. הרב לבוש בתלבושת של הראשון לציון, הרב עוזיאל. יושב ולומד. מישהו ניגש אליו ושואל אותו את הדרך לכותל. הוא מסתובב אל הילדים ונעמד:

הכותל? תמשיכו פה במדרגות ותגיעו. אם התעייפתם אתם יכולים להכנס רגע אלינו לישיבה ולשתות קצת מים.

תראו, זו לא הישיבה שלי. אני פתחתי ישיבה בשכונה אחרת. אבל כאן למדתי כשהייתי קטן.

מישהו שואל: מי אתה?

אה, לא הצגתי את עצמי. שמי מאיר חי בן ציון, ושם משפחתי עוזיאל. אתה יודעים מה התפקיד שלי?

ראשון לציון זה לא שם של עיר. זה התפקיד של הרב הראשי לישראל, הספרדי. שמעתי שהיום יש כבר ארבעה שהם ראשונים, אבל בתקופתי, לפני חמישים שנה, אני הייתי היחיד. למדתי הרבה תורה, מצעירותו ועד זקנותי, וזכיתי להתמנות לתפקיד הזה. דאגתי לכל היהדות.

גם אתם רוצים להיות תלמידי חכמים? אז תשבו ללמוד תורה. מה יש לכם ביד? חומשים? אה, זה סידורים. אז בואו נתפלל שנתחיל ללמוד. באמת יש תפילה כזו (פותחים את הסידור):

והערב נא ד' אלוקינו את דברי תורתך בפינו (הרב מסביר את המילים)...

3. ליד שער ציון/האשפות. הרב לבוש מדי צבא:

ילדים אין מעבר. באמת, זה לא צחוק. זו מלחמה.

מישהו אומר לו: המלחמה כאן כבר נגמרה.

הרב: באמת? לא ידעתי. אבל אתם יודעים כמה יהודים נלחמו כדי שתוכלו להיות פה, בעיר העתיקה של ירושלים?

היום זה נראה לכם פשוט, להכנס דרך השער ולחייך. אבל כדאי שתדעו שהחומות האלה שמסביב לעיר העתיקה היו מבצר חזק של הערבים. אחרי שהצליחו לגרש את היהודים במלחמת השחרור, מיד עם קום המדינה, הם הרסו כאן כל דבר ששייך לקדושה. אבא שלי, שהיה ילד אז, היה הולך למקום שממנו ניתן לצפות על העיר העתיקה. אבל להגיע לכותל? מי חלם על זה בכלל?

אבל החיילים לא ויתרו. במלחמת ששת הימים הם התעקשו, במסירות נפש ממש, עד שהצליחו להגיע אל המקום. גיבורי ישראל נכנסו דרך שער האריות (שער אחר, בצד השני של העיר) והצליחו לשחרר את הר הבית. בואו נתפלל למען כל החיילים: מי שברך....